

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 26.01.1983, sp. zn. 6 To 39/82, ECLI:CZ:NS:1983:6.TO.39.1982.1

Číslo: 51/1983

Právní věta: Pachatel trestného činu znásilnění je trestně odpovědný i za těžší následek uvedený v § 241 odst. 2 písm. a) tr. zák., jestliže poškozená v důsledku emočního šoku způsobeného násilným jednáním pachatele ztratila orientaci a při útěku přepadla přes zábradlí do třímetrové hloubky a utrpěla poruchu zdraví trvající delší dobu. Těžkou újmou na zdraví ve smyslu § 89 odst. 6 písm. ch) tr. zák. může být i duševní porucha trvající delší dobu.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 26.01.1983

Spisová značka: 6 To 39/82

Číslo rozhodnutí: 51

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, Těžká újma na zdraví, Znásilnění

Předpisy: 140/1961 Sb. § 89 odst. 6 písm. h
§ 241 odst. 2 písm. a
§ 89 odst. 6 písm. c

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 51/1983 sb. rozh.

Pachatel trestného činu znásilnění je trestně odpovědný i za těžší následek uvedený v § 241 odst. 2 písm. a) tr. zák., jestliže poškozená v důsledku emočního šoku způsobeného násilným jednáním pachatele ztratila orientaci a při útěku přepadla přes zábradlí do třímetrové hloubky a utrpěla poruchu zdraví trvající delší dobu.

Těžkou újmou na zdraví ve smyslu § 89 odst. 6 písm. ch) tr. zák. může být i duševní porucha trvající delší dobu.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR z 26. 1. 1983 sp. zn. [6 To 39/82](#).)

K odvolání obžalovaného K. S. Nejvyšší soud ČSR zrušil rozsudek krajského soudu v Brně ze dne 19. října 1982 sp. zn. 1 T 17/82 ve výroku o trestu, ochranném léčení a náhradě škody a sám rozhodl tak, že se zřetelem na ustanovení § 264 odst. 2 tr. ř. (zákaz reformace in peius), které krajský soud

porušil, uložil obžalovanému K. S. trest odnětí svobody v trvání 5 roků v druhé nápravně výchovné skupině, podle § 72 odst. 2 písm. a), odst. 4 tr. zák. mu uložil ústavní ochranné sexuologické léčení a podle § 228 odst. 1 tr. ř. jej zavázal nahradit N. H. škodu ve výši 6206,25 Kčs a se zbytkem nároku na náhradu škody odkázal poškozenou na řízení ve věcech občanskoprávních.

Z odůvodnění:

Obžalovaný K. S. byl rozsudkem krajského soudu v Brně ze dne 19. října 1982 sp. zn. 1 T 17/82 odsouzen pro trestný čin znásilnění podle § 241 odst. 1, 2 písm. a) tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání 8 roků, pro jehož výkon byl zařazen podle § 39a odst. 3 tr. zák. do druhé nápravně výchovné skupiny. Podle § 72 odst. 2 písm. a), odst. 4 tr. zák. mu bylo uloženo ochranné ústavní sexuologické léčení s tím, že se vykoná v průběhu výkonu trestu odnětí svobody. Dále mu byla uložena povinnost zaplatit poškozené N. H. na náhradu škody částku 7267,25 Kčs a státu částku 1860 Kčs. Poškozená N. H. byla se zbytkem svých nároků na náhradu škody odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních.

Proti tomuto rozsudku podal obviněný odvolání proti výroku o vině i trestu.

Odvolací soud přezkoumal podle § 254 odst. 1 tr. ř. na podkladě tohoto odvolání zákonnost a odůvodněnost všech výroků napadeného ku, proti nimž mohlo být odvolání obžalovaného podáno, jakož i správnost postupu řízení, které tomuto rozsudku předcházelo, přičemž přihlížel i k vadám, které nebyly odvoláním vytykány. Po tomto přezkoumání dospěl k těmto závěrům:

Krajský soud v Brně jako soud prvního stupně provedl všechny potřebné důkazy k tomu, aby mohl učinit spolehlivá skutková zjištění. Dbal přitom všech ustanovení trestního řádu, zejména těch, která mají zabezpečit zákonná práva obviněného, jež byla respektována i v řízení, které napadenému rozsudku předcházelo. Zjistil, že obžalovaný K. S. dne 1. 1. 1982 kolem 6.00 hod. ranní v prostoru garáží na sídlišti A. Zápotockého v Jihlavě napadl tudy procházející N. H., povalil ji na zem, za použití násilí ji obnažil na spodní části těla a pak s ní přes její odpor souložil. Toto jednání vyvolalo u poškozené akutní emoční reakci, takže pod vlivem této přechodné duševní poruchy při útěku z místa činu ztratila orientaci, narazila na kovové zábradlí mezi patrovými garážemi a spadla přes zábradlí dolů, čímž si způsobila zlomeninu dvanáctého hrudního obratle (vedle dalších poranění), která ji omezovala v obvyklém způsobu života do konce února 1982. Kromě toho se u ní po ústupu příznaků akutní emoční reakce rozvinula duševní porucha, která trvala po dobu 3 měsíců; šlo o neurotickou reakci na psychotraumatizující situaci, která se projevovala jako duševní útrapy.

Soud prvního stupně při zjišťování skutečného stavu věci právem vycházel z výpovědi poškozené N. H., které označil za neměnné, přesvědčivé a nepřímě potvrzované dalšími důkazy. Ani odvolací soud nezjistil nic, co by hodnověrnost její svědecké výpovědi oslabovalo. Ostatně sám obžalovaný neuvedl žádnou konkrétní námitku k osobě poškozené a nepoukázal na sebemenší rozpor mezi její výpovědí a dalšími důkazy. Pokud poukazoval na to, že se nebránila dostatečně intenzívně, aby dala najevo, že s jeho počínáním nesouhlasí, jde o námitku, která nepřihlíží ke konkrétní situaci. Obžalovaný totiž poškozenou H. přepadl (uchopil ji za ramena a povalil na zem), aniž s ní navázal slovní kontakt. Poškozená sice nevolala o pomoc a nekladla důrazný fyzický odpor, ale z toho obžalovaný nemohl vyvozovat, že souhlasí s tím, aby s ní měl pohlavní styk. Sám připustil (při hlavním líčení 13. 10. 1982), že jistě bylo proti vůli poškozené, když ležela na sněhu či ledu obnažená na spodní části těla. Svůj nesouhlas s počínáním obžalovaného dávala poškozená najevo dostatečným způsobem, neboť hned zpočátku se pokoušela o útěk, prosila ho, aby ji nechal, odstrkovala ho, dávala nohy křížem atd. Hodnověrně vysvětlila, proč se nemohla intenzívněji bránit ani volat o pomoc. Ostatně lékařská zpráva potvrzuje, že nekladla odpor proto, že u ní došlo k tzv. emočnímu šoku. Nutno dodat, že podle svědectví J. H. poškozená nejevila známky podnapilosti a ani obžalovaný netvrdil, že by se nějak potácela nebo mluvila nesrozumitelně. Je proto neopodstatněné jeho tvrzení, že poškozená s jeho

počináním souhlasila proto, že byla opilá.

K pochybení nedošlo ani při právním posouzení prokázaného skutku. Odvolací soud shodně se soudem prvního stupně shledal příčinnou souvislost mezi násilným počináním obžalovaného a následky, které utrpěla na svém zdraví poškozená N. H. Kdyby totiž obžalovaný K. S. poškozenou nepřepadl a nezpůsobil u ní prudký afekt panického strachu, nedošlo by ani k tomu, že pak ztratila jakoukoliv orientaci. Znaleckými posudky citovanými v napadeném rozsudku bylo bezpečně prokázáno, že tzv. emoční šok poškozené byl příčinou toho, že nepokračovala v cestě podél garáží, ale běžela do volného prostoru mezi garážemi, neuvědomila si, resp. nezjistila, že pod zábradlím je třímetrová hloubka, do níž spadla.

Zranění páteře, které je napadeným rozsudkem důvodně označováno za vážnou poruchou zdraví trvající delší dobu ve smyslu § 89 odst. 6 písm. ch) tr. zák., nastalo právě pádem z této terasy. Kromě toho vedl emoční šok ke vzniku neurotické reakce na psychotraumatizující situaci. Na vzniku této duševní poruchy se podílelo i bolestivé somatické onemocnění. Na rozdíl od soudu prvního stupně, který tuto duševní poruchu označil za mučivé útrapy ve smyslu § 89 odst. 6 písm. h) tr. zák., má odvolací soud zato, že z posudku znalců psychiatrů nevyplývá, že by duševní utrpení poškozené mělo charakter mučivosti a že šlo o mimořádné či vystupňované duševní bolesti. Popsaná duševní porucha byla však vážnou poruchou duševního zdraví, která trvala delší dobu (3 měsíce), a proto lze říci, že poškozená utrpěla těžkou újmu ve smyslu ustanovení § 89 odst. 6 písm. ch) tr. zák. i na svém zdraví duševním.

Nelze tvrdit, že by obžalovaný K. S. takový následek chtěl způsobit; nevěděl jistě, že poškozená je extrovertně laděnou senzitivní osobností, u níž jsou vyšší předpoklady pro vznik tzv. emočního šoku. Přesto měl a mohl předpokládat, že náhlé přepadení osaměle jdoucí ženy v nočních hodinách a užití násilí proti ní může u ní šok vyvolat. Měl možnost sledovat prvotní účinky svého jednání (strach a ochromení jím vyvolané), uvědomit si, že se napadená obává i o svůj život a že ze strachu před ním může jednat panicky a vzhledem k povaze terénu při panickém jednání si způsobit i vážnou újmu na zdraví. Jeho intelekt podle zjištění znalců psychiatrů totiž ještě nevybočuje z pásma normy a k uvědomění si těchto okolností nepotřeboval nějaké zvláštní schopnosti či znalosti.

Odvolací soud proto dospěl k závěru, že obžalovaný K. S. nese odpovědnost za těžší následek ve smyslu § 5 písm. b) tr. zák. a je proto třeba podle § 6 písm. a) tr. zák. k této okolnosti, která podmiňuje použití vyšší trestní sazby, přihlídnout. V tomto směru doplnil důvody napadeného rozsudku, jimiž se soud prvního stupně zabýval, pouze materiálními podmínkami k použití vyšší trestní sazby podle § 88 tr. zák.